

Szegedi Tudományegyetem

Számítógépes Infrastruktúra Szabályzat

Az Egyetemi Tanács 2000. november 6-án fogadta el

Tartalomjegyzék

- 1. Bevezetés**
 - 1.1. Fogalmak**
 - 1.2. Az üzemeltetés szervezeti felépítése, alapfeladatok**
- 2. Felhasználói szabályok**
 - 2.1. Felhasználói nyilatkozat**
 - 2.2. Rendeltetésszerű használat**
 - 2.3. Tilalmak**
 - 2.4. Felhasználói magatartás**
 - 2.5. A felhasználó jogai**
- 3. Üzemeltetési szabályok**
 - 3.1. Üzemeltetői jogosultságok**
 - 3.2. Az üzemeltető személyzet**
 - 3.3. Az eszközök felhasználási módja**
- 4. Adat- és titokvédelem**
- 5. Fegyelmi vétségek**
 - 5.1. Üzemeltető személyek**
 - 5.2. Felhasználók**
 - 5.3. Anyagi felelősség**
 - 5.4. Jogosultságok megszerzésére irányuló kísérlet**
 - 5.5. Biztonsági rendszer feltörése**
 - 5.6. A jogosultságok átadása**
 - 5.7. Személyes jövedelemszerzés**
 - 5.8. Meg nem engedett egyéb tevékenység**
- 6. Záró rendelkezések**
 - 6.1. Nyilvántartások**
 - 6.2. Bejelentési kötelezettségek**
 - 6.3. Hatálybalépés**

1. Bevezetés

A Szegedi Tudományegyetem (SZTE) számítógépes hálózata (SZTENET) az egyetemen folyó oktatás, kutatás, hazai és nemzetközi kapcsolattartás, továbbá az ügyvitel és a gyógyítás elengedhetetlenül fontos infrastruktúrális része. A szabályozás feladata, hogy működtetésében, használatában és fejlesztésében olyan eljárásokat írjon elő, amelyek a lehető legjobban biztosítják az SZTE közössége számára az infrastruktúra fenti célokra való, rendeltetésszerű használhatóságát. Ezen belül meghatározza az üzemeltetők és a felhasználók feladatait, kijelöli felelősségük határait.

Az SZTENET földrajzilag kiterjedt, felépítése a fokozatosan és folyamatosan történő fejlesztések miatt bonyolult. Szervesen kapcsolódik a város kutató, oktató és közművelődési intézményeinek hálózataihoz. Nem zárt rendszer, kapcsolódik a hazai oktatási, kutatási, könyvtári és közgyűjteményi hálózathoz (HBONE), ezen keresztül más hazai és nemzetközi hálózatokhoz. Regionális szerepköre van a közép- és felsőfokú oktatás, kutatás számára a hazai és nemzetközi hálózatok elérhetőségének biztosításában. A felhasználó oktatók, kutatók, hallgatók és ügyintézők nagyszámú közössége heterogén igényeket és szolgáltatásokat vár, ezek kiszolgálása csak kompromisszumokkal lehetséges. Jelenleg és várhatóan a jövőben is a rendelkezésre álló erőforrások (munkahelyek száma, kiépítettsége, szerverek kapacitásai, sávszélességek) szűkösek, a közösség közérdeke, hogy ezeket az alapvető célokra használjuk.

A hazai és nemzetközi kapcsolatok, információ áramlás szempontjából különösen jelentős szerepe van a HBONE Szeged-Budapest vonalának, amelyet a szegedi oktatási és kutatási régió, kisebb mértékben a középfokú oktatás közösen használ.

1.1. Fogalmak

1.1.1. Az SZTENET az **egyetem számítógépes hálózata**. Részét képezik a következő típusú eszközök: passzív adatátviteli vonalak (típusuk szerint Ethernet, Token Ring, FDDI, ATM szegmensek, optikai és hagyományos összeköttetések, amelyek részben egyetemi tulajdonúak, részben béreltek), csatlakozók, hálózati aktív elemek (repeaterek, bridge-ek, switchek, routerek, transceiverek, modemek, terminál-szerverek), továbbá minden hálózatra kötött számítógépes munkahely (PC, workstation, terminál, hálózati nyomtató) és szerver függetlenül attól, hogy az mely egyetemi egység tulajdonában vagy használatában van. A hálózatra nem csatlakoztatott számítástechnikai berendezések nem részei az SZTENET-nek. Az SZTENET nyitott bármely olyan technikai megoldás befogadására, amely a meglévő szolgáltatásokat nem veszélyezteti, üzembiztonsága az elvárható szintet nyújtja.

1.1.2. Az **egyetemi hálózati rendszeradminisztrátor** az Egyetemi Számítóközpont (ESZK) vezetője által megbízott személy, aki az SZTENET mindenkori kiépítettségét, a hálózatra kötött minden eszköz naprakész nyilvántartását vezeti. Hozzájárulása nélkül a hálózatra eszköz nem köthető, a szervereken olyan szolgáltatás (pl. telnet, mail, web, ftp, gopher, nfs-mount, mirror, dial-up) nem indítható, amely bármilyen mértékű, több egységet érintő adatforgalommal jár. Jogkörének egy részét átadhatja valamely egység rendszeradminisztrátorának az átadott jogok és kötelezettségek pontos körülhatárolásával.

1.1.3. Az eszköz **üzemeltetője** annak az egyetemi egységnek a vezetője, amelynek a tulajdonában vagy használatában van az eszköz, ill. megbízás vagy szerződés alapján az üzemeltetésért felelős. Egyes eszközökhöz, eszközcsoportokhoz az egyetem rektora üzemeltetőt jelölhet ki. Az üzemeltető egységek köre lefedi a karokat, az ESZK-t, a Rektori Hivatalt, a Gazdasági Igazgatóságot és az Egyetemi Könyvtárt. Az üzemeltető egységek aktuális nyilvántartását az egyetemi hálózati rendszeradminisztrátor vezeti.

1.1.4. Az üzemeltető az egyetemi hálózati rendszeradminisztrátor egyetértésével besorolja az eszközt a szabályzat szerinti **felhasználási módba**. Az üzemeltető az eszközökhöz **üzemeltető személyzetet** jelöl ki. A jelen szabályzatban az adott felhasználási módú eszközre kötelezően előírt feladatkörökhöz (ezeket a szabályzat nevesíti) az üzemeltető köteles üzemeltető személyt kijelölni.

1.1.5. **Felhasználó** az a személy, aki az SZTENET valamely szolgáltatását igénybe veszi. Belső felhasználó az egyetemmel munka-, óraadói- vagy hallgatói jogviszonyban álló személy (a továbbiakban felhasználó). Külső felhasználó az egyetemmel ilyen jogviszonyban nem álló személy. Külső felhasználók az SZTENET publikus szolgáltatásait vehetik igénybe, egyéb szolgáltatások igénybevételére csak határozott időre szóló engedéllyel jogosultak. Ez utóbbi esetben rájuk is a belső felhasználókra vonatkozó szabályok érvényesek.

1.1.6. Megkülönböztetünk **hálózati szolgáltatásokat** (számítógépes munkahelyről igénybe vehető szerver szolgáltatások, amelyek hálózati forgalommal járnak, pl. telnet, mail, web, ftp, gopher, nfs-mount, mirror, dial-up) és lokális szolgáltatásokat (amelyek esetleg hálózati szolgáltatáson keresztül érhetőek el, pl. PC szövegszerkesztő, UNIX fordító). Jelen szabályzat a lokális szolgáltatásokra nem tartalmaz előírásokat, ez az üzemeltető jogköre.

1.2. Az üzemeltetés szervezeti felépítése, alapfeladatok

1.2.1. Az SZTENET üzemeltetését az ESZK és az üzemeltető egységek (tanszék, tanszékcsoport, intézet, klinika, kar, központi oktatási egység, központi egység, hivatal, kollégium, hallgatói önkormányzat, egyetemi érdekképviselő) megosztva végzik. Az ESZK és az egységek által üzemeltetendő eszközök körét, a kapcsolódási pontokat az SZTENET mindenkori állapotának megfelelően, az üzemeltetők számára is hozzáférhető módon nyilván kell tartani. Az SZTENET fejlesztésénél figyelemmel kell lenni arra, hogy az egységek (elsősorban a karok) saját igényeiknek megfelelő, de más egységekre nézve nem hátrányos fejlesztési lehetőségekhez jussanak.

1.2.2. Az ESZK üzemelteti az SZTENET és egyben a régió oktatási és kutatási célú kijáratát a HBONE-ra az NIIF megbízásából az NIIF által kihelyezett eszközökön keresztül. Az ESZK feladata, hogy érvényesítse azokat a szabályokat ("[HBONE dokumentumok](#)", "[Az NIIF Felhasználói Szabályzata](#)"), amelyek a HBONE-ra és a rá kapcsolódó intézményekre vonatkoznak.

1.2.3. A hallgatók számára tanrendi gyakorlati foglalkozásokra, önálló tanulmányi munkáik végzésére, továbbá kapcsolattartásra és információszerzésre az SZTE biztosítja a lehetőséget (hallgatói laboratóriumok és szolgáltatások formájában). A hallgatók által igénybevehető szolgáltatásairól az üzemeltetőnek minden félévben "Hallgatói számítógéphasználati munkarend" című dokumentumot kell készítenie. Ez meghatározza a szolgáltatások igénybevételére jogosult hallgatók körét, tartalmazza az igénybevehető szolgáltatásokat, az igénybevétel módját és mindazokat az információkat, amelyek megadását jelen szabályzat előírja. A dokumentumok előállításával megbízott személyek félévenként egyeztetik a hallgatói munkarendeket abból a célból, hogy a hallgatók számítógépes munkájukat az esetleges technikai lehetőségektől eltekintve azonos rend szerint végezhesék.

1.2.4. Az ESZK a jelen szabályzatban előírt egyetemi nyilvántartásokat vezeti, az üzemeltetők felett a szakmai felügyeletet gyakorolja. Az SZTENET rendellenes működése, meghibásodása, egyes részeinek használhatatlansága esetén az ESZK más egységek üzemeltető személyzetét utasíthatja - a hiba elhárításához szükséges mértékben - az eszközeiken szükséges teendők végrehajtására.

1.2.5. Az egyetem egységei saját eszközeiket maguk üzemeltetik. Üzemeltető személyzetük a szabályzatban a feladatköröknél részletezett bejelentési, véleményeztetési, engedélyeztetési kötelezettségüket az ESZK üzemeltető személyzeténél teljesítik. Ahol a szabályzat másként

nem rendelkezik, az engedélyezés joga az egyetemi hálózati rendszeradminisztrátort illeti meg. Az ESZK látja el az üzemeltetőket a munkájukhoz szükséges információkkal, adatokkal az üzemeltetők rendszeradminisztrátorain keresztül.

1.2.6. Az üzemeltetők a mindenkori technikai lehetőségeiknek megfelelő maximális mértékben kötelesek a jelen szabályzat előírásainak betartatását hardver és szoftver eszközökkel ellenőrizni és a szabálysértéseket megakadályozni.

1.2.7. Publikus szolgáltatás (pl. anonymous ftp, web, gopher, könyvtári katalógus, távoktatás) csak abban az esetben indítható, ha hardver vagy szoftver eszközökkel biztosítva van, hogy a szolgáltatást igénybe vevő külső felhasználó az SZTENET és a HBONE egyéb szolgáltatásaihoz nem fér hozzá.

1.2.8. Az ESZK az SZTENET működésének javítása, megbízhatóságának növelése érdekében ajánlásokat tehet, ill. saját hatáskörében olyan szabályokat írhat elő, amely a felhasználókat nem korlátozza a szolgáltatások igénybevételében, csupán annak formáit határozza meg (pl. kötelező cache, kötelező kliens használat, névkonvenciók betartása, egyes szolgáltatások kötelezően előírt dedikált szerveren keresztüli igénybevétele, firewall előírások).

2. Felhasználói szabályok

2.1. Felhasználói nyilatkozat

Az SZTE tulajdonában vagy tartós használatában lévő számítógépes infrastruktúra minden felhasználója köteles a felhasználói szabályzat szerint végezni munkáját. A felhasználónak az üzemeltető felé a hálózati és lokális szolgáltatásokra vonatkozó szabályok, a használt eszközre vagy szolgáltatásra vonatkozó korlátozások ismeretét, betartását **írásbeli nyilatkozattal** kell vállalnia.

2.2. Rendeltetésszerű használat

A felhasználók a számítógépes infrastruktúrát csak rendeltetésszerűen használhatják. Az üzemeltető, hálózatot érintő esetekben az ESZK vezetője külön engedélye nélkül az eszközöket csak az egyetemi oktatásra, kutatásra, ügyvitelre, az ezekhez kapcsolódó tevékenységekre, valamint a hallgatók tanulmányaik folytatására vehetik igénybe. Különösen **engedélyhez kötött** külső hálózati kapcsolatok létesítése, a hálózaton átalakítások végrehajtása, a felhasználó számára jövedelmet hozó, nem a munkaköréhez tartozó munkavégzés. Csak személyre és csak időszakra engedélyezhető hálózatra dolgozó program fejlesztése, tesztelése. **Nem engedélyezhető** még saját tulajdonú eszközön sem a szórakozás (hálózati játékprogramok futtatása, hálózati forgalmat jelentősen növelő szórakoztató kép- és hanganyagok továbbítása), továbbá olyan tevékenység folytatása vagy szolgáltatás indítása, amely az SZTENET erőforrásait igénybe veszi és nem egyetemi célokat szolgál. Különösen nem engedélyezhető azonosító rendszer nélkül üzemeltetett, de a hálózati szolgáltatásokra konfigurált eszköz jogosulatlan személy használatába átadása (pl. PC mail, web kliens), kapcsolt vagy bérelt vonali csatlakozás létesítése, szerver üzemeltetése jogosulatlan személyek számára, kereskedelmi tevékenység. Ezen szabályzat előírásainak megszegését támogató szoftver nem telepíthető.

2.3. *Tilalmak*

2.3.1. **Tilos** más felhasználók tevékenységének zavarása, illetéktelen jogosultságok és adatok megszerzése, jogosultságok (felhasználói azonosító, dial-up, mount jelszó stb.) bárkinek átadása, a szoftverek és a hardver elemek megrongálása, működőképességük veszélyeztetése, eszközök jogosulatlan megbontása vagy önkényes átkonfigurálása, szegmensek tartós megszakítása vagy átépítése, a szoftver licence-jogok megsértése (szerzői joggal védett szoftverek másolása).

2.3.2. A felhasználó **nem kísérelheti meg** a számára, ill. a besorolása szerinti felhasználói csoport számára nem engedélyezett erőforrások, szolgáltatások, jogosultságok, kvóták megszerzését. Minden szolgáltatás csak arra a célra vehető igénybe, amelyre azt létrehozták. Különösen nem megengedhető pl. mail, telnet használata nagyméretű adattömegek hálózati átvitelére, mozgására.

2.3.3. A felhasználó köteles együttműködni a kijelölt helyi és egyetemi üzemeltető személyzettel. Az **üzemeltető személyzet utasításait** még ellenkező véleménye mellett is végre kell hajtania. Ilyenkor utólag élhet panasszal az üzemeltetőnél.

2.4. *Felhasználói magatartás*

2.4.1. Meghibásodás esetén a hiba elhárítását jogosulatlanul megkezdeni tilos. A kijelölt üzemeltető személyzetet **kell értesíteni** (lehetőleg a hibajelenség minél pontosabb leírásával). A kijelölt üzemeltető személy jogosult a hibák kijavításáról intézkedni.

2.4.2. A felhasználó **köteles** az eszköz használatával kapcsolatos fontos események, hibák jelentésére az üzemeltető által előírt formában. Különösen köteles tartozékok, elemek hiányát, szoftver vírus fertőzések gyanúját, felfedezett biztonsági lyukakat, problémákat jelenteni. Köteles más felhasználók figyelmeztetésére a szabályzatok betartására, a nem rendeltetésszerű, ill. a szabályzatokkal ellentétes használat jelentésére.

2.4.3. A lokálisan is elérhető adatok, információk csak a **lokális forrásból** használhatóak (pl. központilag járatott news, levelezési listák, újságok). Engedélyhez kötött az SZTENET-en kívülről ajánlott on-line szolgáltatások (nfs mount, X szervíz stb.) igénybevétele. A felhasználó munkája végzéséhez elegendő, de **erőforráskímélő** eszközök használatára törekedjen (pl. többfunkciós kliens helyett csak a kívánt funkciót nyújtó kliens használata), az üzemeltető erre vonatkozó ajánlásait fogadja el. A több felhasználó által használt eszközök (memória, processzor, tároló- és vonali kapacitásban) erőforrásigényes használatát lehetőleg olyan **időszakban** gyakorolja, amikor ez más felhasználók munkáját kevésbé zavarja, illetve tartsa be az üzemeltető személyzet ezzel kapcsolatos előírásait.

2.5. *A felhasználó jogai*

2.5.1. A felhasználónak joga van tájékoztatást kapni a helyi felhasználói szabályokról, a felelős üzemeltetők személyéről, feladat- és hatásköréről.

2.5.2. A felhasználónak joga van pontos tájékoztatást kapni a felhasználandó gép biztonsági minősítéséről, az elérhető szolgáltatásokról és azok igénybevételeének módjáról.

2.5.3. A felhasználó kérheti az üzemeltetőktől a számára megítélt erőforrások biztosítását.

2.5.4. A felhasználó az eszköz által biztosított szolgáltatásokat a felhasználói csoportba sorolástól függően igénybe veheti.

2.5.5. A felhasználó elvárhatja az üzemeltető személyzettől - a felhasználási mód szerinti besorolástól függően - az eszközön tárolt anyagainak, információinak megőrzését, illetéktelen felhasználók hozzáféréseinek megakadályozását. Az információk megőrzési idejéről a felhasználókat tájékoztatni kell.

2.5.6. A felhasználó panaszt tehet az üzemeltető személyzet intézkedései ellen az üzemeltetőnél.

3. Üzemeltetési szabályok

3.1. Üzemeltetői jogosultságok

Az üzemeltető személyekre a felhasználói szabályok érvényesek. Munkakörénél fogva az üzemeltető személy a felhasználókénál bővebb jogosultságokkal rendelkezik. Bővebb jogosultságával nem élhet vissza, nem használhatja fel a felhasználók jogainak megsértésére függetlenül attól, hogy jelen szabályzatból eredő vagy más, általánosan elismert jogról van szó. Amennyiben az üzemeltető személy a felhasználói vagy üzemeltetői szabályokat sérti, vagy szándékosan visszaél bővebb jogosultságával, az üzemeltetésből ki kell zárni, egyéni felhasználási módú eszköz esetében az eszközt az SZTENET-ről el kell távolítani. Tiszteletben kell tartania azokat a szabályokat, kialakult szokásokat, követnie kell azokat az eljárásmodokat, amelyek a hazai és nemzetközi akadémiai hálózatok közösségeiben elfogadottak. Érvényesítenie kell azokat a szabályokat, amelyeket az egyetem elfogad (pl. a HUNGARNET Egyesület, az NIIF Program, az Internet információs infrastruktúrára vonatkozó szabályai).

3.2. Az üzemeltető személyzet

Az üzemeltető személyzetben egyes eszközökhöz, eszközcsoporthoz a következő főbb feladatköröket kell megkülönböztetni:

- rendszeradminisztrátor
- rendszergazda
- hardver karbantartó
- operátor

Az üzemeltető egység üzemeltető személyeit az egység vezetője jelöli ki, ill bízta meg. A rendszeradminisztrátori feladatkörre minden üzemeltetőnek megbízást kell adnia (kari, könyvtári, kollégiumi stb. rendszeradminisztrátor). Az SZTENET egészének működéséhez szükséges, az ESZK feladatkörébe tartozó eszközök, szolgáltatások üzemeltető személyzetéhez az ESZK vezetője az alábbi feladatkörökre nevez ki személyeket:

- egyetemi hálózati rendszeradminisztrátor
- egyetemi hálózati hardver építő és karbantartó

Az egyes szolgáltatásokhoz további feladatkörökkel szükséges lehet személy kijelölése. Kötelező kijelölni személyt az alábbi szolgáltatások üzemeltetése esetén az alábbi feladatkörökhöz:

web szerverhez webmester (és ezzel értelemszerűen azonos feladatkörrel gopher és ftp szerverekhez mester)
mail szerverhez postamester
domain név szerverhez hostmester

Jelen szabályzat előírja, hogy az egyes felhasználási módú eszközökhöz az üzemeltetőnek mely feladatkörökhöz kell személyt rendelnie. Üzemeltető egységként a rendszeradminisztrátori feladatkörön kívüli funkciókat a szervezeti egység méretétől, a feladatok mennyiségétől, az üzemeltetett eszközök felhasználási módjától és mennyiségétől függően több személy is betöltheti, illetve egy személy több funkciót is elláthat.

3.2.1. A **rendszeradminisztrátor** feladata az üzemeltető kezelésében lévő hálózati eszközök hardveres és szoftveres nyilvántartása, az ezen eszközöket használó felhasználók nyilvántartása. A rendszeradminisztrátornak kell az egyetemi hálózati hardver karbantartó és az egyetemi hálózati rendszeradminisztrátor együttes engedélyét kérni a hálózatba bekötni szándékozott eszközök bekötésére, megadva a használni kívánt nevet, indítandó szolgáltatásokat, a felhasználói kört, a rendszergazda nevét. Bejelenti, ill. engedélyezteteti az üzemeltetés során szükségessé váló módosulásokat. A rendszeradminisztrátor kéri fel a hálózati hardver karbantartót a nem az üzemeltető kezelésében lévő eszközökön szükségesnek vélt bármilyen változtatásra. Ugyancsak az ő feladata a hálózati forgalommal kapcsolatos, ebben a szabályzatban meghatározott naplózási adatok kiszolgáltatása az egyetemi hálózati rendszeradminisztrátornak. A rendszeradminisztrátor felügyeli a rendszergazda, a hardver karbantartó és az operátor munkáját. Biztosítja, hogy a felhasználók tisztában legyenek a hálózati eszközök használatának szabályaival, az igénybevehető szolgáltatások körével. A rendszeradminisztrátor tartja a kapcsolatot az egyetemi hálózati rendszeradminisztrátorral, ill. a hálózati hardver építő és karbantartóval. Az egyetemi hálózati rendszeradminisztrátor utasításait az SZTENET működésének javítására végrehajtja, ill. végrehajtatja.

3.2.2. A **rendszergazda** feladata a kezelésére bízott eszközök szoftveres karbantartása, a felhasználók szoftveres menedzselése, jogosultságainak beállítása, a szabályzatban megkívánt naplózási adatok előállítás. A rendszergazda szolgáltatja a rendszeradminisztrátor feladatainak ellátásához szükséges adatokat. A rendszergazda feladata továbbá, hogy minden lehetséges eszközzel megakadályozza a hálózati jogosultságokkal való visszaélés lehetőségét a kezelésében lévő eszközökön. Amennyiben az eszközt hallgatók is használják, félévenként elkészíti a hallgatói számítógéphasználati munkarendet, amelynek ismeretét és betartását az igénybe vevő hallgatók aláírásukkal igazolnak.

3.2.3. A **hardver karbantartó** az üzemeltető kezelésében lévő hardver eszközök karbantartását, konfigurációját végzi el. A hardver karbantartó szolgáltatja a rendszeradminisztrátor feladatainak ellátásához szükséges adatokat. A hardver karbantartó feladata továbbá, hogy az üzemeltető által használt helyiségekben lévő, de nem az üzemeltető kezelésében lévő hálózati eszközökön való bármilyen változtatást megakadályozzon, ill. az ilyen változtatások esetleges szükségességét a rendszeradminisztrátornak jelezze.

3.2.4. Az **operátor** felügyeli az üzemeltető kezelésében lévő hardver és szoftver eszközök működését. Feladata a felhasználók munkájának segítése, információszolgáltatás az

eszközökön használható szolgáltatásokról, alapvető felhasználói problémák megoldása, a bonyolultabb hardver és szoftver problémák jelentése a hardver karbantartónak illetve a rendszergazdának. Felügyeli a felhasználók tevékenységét abból a szempontból, hogy az eszközök rendeltetésszerű használata teljesüljön. Ellátja a vagyon- és tűzvédelmi feladatokat az üzemeltető által előírt formában.

3.2.5. Az **egyetemi hálózati rendszeradminisztrátor** feladata az SZTENET eszközeinek olyan mélységű nyilvántartása, amely a hálózat megbízható és folyamatos üzemeltetéséhez szükséges, továbbá az Internet és a HBONE előírásainak megfelel. Előírja a hálózati hardver építő és karbantartóval együttműködve azon adatok körét, kívánt mélységét és formáját, amelyek az eszközök hálózatra kapcsolási engedélyezéseihez szükségesek. Meghatározza a nyilvántartások formáját, a bejelentési kötelezettségek módját. Kiadja a hálózatra csatlakoztatási engedélyt és a csatlakoztatási paramétereket (cím, név, megengedett szolgáltatások, engedélyezett felhasználói kör). A csatlakoztatási engedély kiadásának jogát átadhatja valamely egység rendszeradminisztrátorának. Engedélyezi dial-up kapcsolati lehetőség létesítését. Meghatározza azon hálózati szerver és kliens szoftverek körét, amelyet a felhasználók külön engedély nélkül gépeikre telepíthetnek. Ellátja a munkájuk végzéséhez szükséges információkkal a rendszeradminisztrátorokat. A rendszeradminisztrátoroktól jogosult megkérni azon adatokat, amelyek nyilvántartására az üzemeltető kötelezett (felhasználók, naplózás, szolgáltatások). Utasíthatja a rendszeradminisztrátorokat az SZTENET működését javító intézkedéseinek végrehajtására (proxy szerverek használata stb.).

3.2.6. Az **egyetemi hálózati hardver építő és karbantartó** feladata az SZTENET hardver működőképességének fenntartása, a rendelkezésre álló eszközökkel a hálózat működésének követése, az időszakonként előírt karbantartások megtörténének ellenőrzése, ill. végrehajtása. Közreműködik a csatlakoztatási engedélyek kiadásában. Engedélyez minden olyan tervet, amely a hálózat aktív és passzív elemeinek átalakítására, bővítésére vonatkozik, a kivitelezést műszakilag felügyeli. Elrendelheti azon eszközök hálózatról való eltávolítását, amelyek műszaki állapota veszélyezteti a hálózat működését.

3.2.7. A **webmester** feladata - felelős szerkesztőként - a web szolgáltatáson keresztül az Internetre felrakott bármilyen információnak olyan szempontok szerinti szűrése, hogy az az üzemeltető elsődleges feladatainak, célkitűzéseinek megfelelő legyen. Gyakorlatban ez azt jelenti a HBONE-on, hogy a web szerverekre csak oktatással, kutatással, személyes kapcsolatteremtéssel és egyéb, nem kereskedelmi tevékenységgel kapcsolatos anyagok kerülhetnek fel. Tiszteletben tartja és tartatja a szerzői jogokat. A webmester köteles a web lapjain egy olyan e-mail címet megadni, amelyen neki a web szolgáltatással kapcsolatos bármilyen problémát és észrevételt jelenteni lehet. Az ezen szabályokat meg nem tartó üzemeltetőt az egyetemi hálózati rendszeradminisztrátor a webmester megváltoztatására, tartalmi problémák esetén a web szolgáltatás megszüntetésére szólíthatja fel. (A web technikai szerkesztője - az információk megfelelő elhelyezését ténylegesen végző személy - és a webmester személye általában különböző. Az információk tartalmáért, az egység kívánatos web megjelenítéséért viselt felelőssége miatt a webmester legyen az egység feladatait átfogóan ismerő személy.)

3.2.8. A **postamester** feladata a felhasználók elektronikus levelezésének felügyelete, az azzal kapcsolatos problémák megoldása, illetve azon felhasználók kiszűrése, akik az elektronikus levelezést nem a rendeltetésének megfelelően (pl. nagyméretű adatok forgalmazására) használják. A postamester köteles minden eszközzel védeni a levéltitkot, nem használhatja ki a postamesteri jogosultságaiból adódó hozzáférési jogait a levéltitok megsértésére. A

postamester köteles egy olyan e-mail címet megadni, amelyen neki az elektronikus levelezéssel kapcsolatos problémákat, észrevételeket jelenteni lehet. Az ezen szabályokat meg nem tartó üzemeltetőt az egyetemi hálózati rendszeradminisztrátor a postamester megváltoztatására, tartalmi problémák esetén az elektronikus levelezés szolgáltatás megszüntetésére szólíthatja fel.

3.2.9. A **hostmester** feladata az egység számára delegált Internet domaineinek adminisztrációja, a hozzájuk tartozó domain név szerverek folyamatos üzemeltetése. A hostmester köteles gondoskodni arról, hogy mindegyik, a felügyelete alá eső hálózatba illetve domainba tartozó hálózati eszköz megfelelően regisztrálva legyen. A hostmester köteles egy olyan e-mail címet megadni, melyen neki a domain adminisztrációval ill. regisztrációval kapcsolatos igényeket, problémákat jelezni lehet. Az ezen szabályokat be nem tartó üzemeltetőt az egyetemi hálózati rendszeradminisztrátor a hostmester megváltoztatására szólíthatja fel, tartalmi problémák esetén visszavonhatja a domaineik delegálását.

3.3. Az eszközök felhasználási módja

Az üzemeltető az egyetemi hálózati rendszeradminisztrátorral egyetértésben egyes eszközöket, eszközcsoportokat felhasználási mód szerint kategóriákba sorol.

- "A" speciális biztonsági követelményű eszköz (pl. konfigurálható hálózati aktív eszköz, személyi, gazdasági, hallgatói nyilvántaró eszközcsoportok),
- "B" személyi azonosító rendszerrel ellátott eszköz (pl. többfelhasználós Unix szerver),
- "C" személyi vagy egyedi felhasználású eszköz (pl. oktató dolgozószobájában csak a saját használatában levő PC, dial-up engedélyű PC),
- "D" néhány felhasználós, személyi azonosító rendszer nélküli eszköz (pl. irodában, kollégiumi szobában elhelyezett PC),
- "E" sok felhasználós, személyi azonosító rendszer nélküli eszköz (pl. hallgatói számítógépes laboratóriumi PC),
- "F" teljesen szabad felhasználású eszköz (pl. tantermi, olvasótermi, folyosói PC).

A felhasználási módra való sorolás meghatározza, hogy az adott eszköz milyen típusú szolgáltatások futtatására alkalmazható, illetve milyen nyilvántartást kell ezzel a eszközzel kapcsolatosan vezetni.

3.3.1. Az **"F"** felhasználási módra tartozó eszközöknél a külső felhasználókra érvényes jogok és kötelezettségek a meghatározóak. Ezeknek az eszközöknek a hálózathoz való hozzáférését a biztonsági követelményeknek megfelelően szűrni kell, hardver és szoftver eszközökkel biztosítani kell, hogy csak az egyetem publikus szolgáltatásai legyenek rajtuk keresztül elérhetőek.

3.3.2. Az **"E"** felhasználási módra tartozó eszközök tömeges alkalmazásánál (pl. hallgatói PC laborok) a rendszergazdának gondoskodnia kell a felhasználók személyének naplózásáról. A naplózás módját az üzemeltető határozza meg, hallgatói laboratóriumok esetében a hallgatói munkarendben. A felhasználókat az üzemeltetési naplótól külön kell nyilvántartani. A felhasználási jogot a eszköz rendszergazdájától igénylőlapra kell kérni. A felhasználónak írásos nyilatkozatot kell adnia a felhasználói szabályok betartásának vállalásáról. Hallgatói laboratóriumok esetében a rendszeradminisztrátor, a rendszergazda és az operátor (ez utóbbi egyben a felügyeletet is ellátja) feladatkörökhöz személyeket kell rendelni. (Egy személy több feladatkört is elláthat.)

3.3.3. A "D" felhasználási módba tartozó eszközök esetében a felhasználási jogot az eszköz rendszergazdájától az eszköz nyilvántartási naplójába tett bejegyzéssel kell kérni, a felhasználó ezen teszi meg a felhasználói szabályok betartására vonatkozó írásos nyilatkozatát. A rendszergazda feladatkörhöz személyt kell rendelni (pl. irodavezető).

3.3.4. A "C" felhasználási módba tartozó eszközöknél a felhasználó (aki általában a rendszergazda is) nyilvántartása az eszköz nyilvántartásával összevontan kezelendő. A rendszergazda felelős az eszköz rendeltetésszerű használatáért, a jogosulatlan hozzáférés megakadályozásáért.

3.3.5. A "B" felhasználási módba tartozó eszközöknél a felhasználó egy igénylő lapon szolgáltat adatokat, igényel erőforrásokat, és írja alá a szabályzatok betartásáról szóló nyilatkozatot. Hallgatónak tanévenként meg kell újítania igényét. Az üzemeltető személyzet egy kijelölt tagja bírálja el a kéréseket, s veszi nyilvántartásba a felhasználót. A felhasználó nyilvántartása az operációs rendszer által nyújtott eszközökkel is lehetséges. A rendszeradminisztrátor és a rendszergazda feladatkörhöz személyt kell rendelni. Hozzáférési jog nélkül az eszközön csak az egyetem lokális, publikus szolgáltatásai lehetnek elérhetőek (pl. guest, demo, anonymous user jogok csak ezekre szólhatnak). Amennyiben az eszköz dial-up szolgáltatást nyújt, a szolgáltatás igénybevételére jogosult személyekről a rendszeradminisztrátor nyilvántartást vezet, a bejelentkezéseket naplózza (pl. naplózási file).

3.3.6. Az "A" felhasználási módba tartozó eszközöknél a "B" mód előírásait, továbbá az SZTE Adatvédelmi Szabályzatának előírásait meg kell tartani. Ezen kívül szükséges a felhasználók tevékenységének naplózása (pl. log file segítségével). A felhasználó és üzemeltető személyek csak a munkájuk végzéséhez elengedhetetlen jogosultságokkal rendelkezhetnek. Bizalmas, titkos vagy törvényekben előírt adatvédelem alá eső adatok tárolása esetén az adatvédelemre az üzemeltetőnek szabályzatot kell alkotnia és ennek betartására az ellenőrzés módját elő kell írnia.

3.3.7. A felhasználási módtól függetlenül a lehetséges eszközökkel mindig biztosítani kell a felhasználók személyre, időpontra és a használt eszközre szóló azonosításának lehetőségét.

4. Adat- és titokvédelem

Az üzemeltetői jogosultságok által megszerezhető, ill. a tevékenységek naplózásával, a forgalom ellenőrzésével, továbbá más számítástechnikai eszközökkel gyűjtött információk csak az SZTENET működésének javítására, a rendellenes használat kiszűrésére, a szabálysértő magatartás felderítésére használhatók. Egyéb célokra való információgyűjtésre vagy felhasználásra az SZTE rektora adhat utasítást. Azon személyeket, akik ezen információk gyűjtésére jogosultak, ill. az információk birtokába juthatnak, az üzemeltető jelöli ki a lehető legszűkebb körre szorítkozva.

5. Fegyelmi vétségek

5.1. Üzemeltető személyek

A szabályzatot sértő üzemeltető személy fegyelmi büntetésben részesíthető. Amennyiben a szabálysértés más egyetemi szabályok sértésével együtt valósul meg, az egyetemi szabályzatok szerint kell eljárni. Ha a szabálysértést az üzemeltető olyan súlyosnak ítéli, a vétkes fegyelmi felelősségre vonását kezdeményezheti. A szabályzatot súlyosan sértő üzemeltető személyt az üzemeltető köteles az üzemeltető személyzet tagjai köréből véglegesen kizárni. A vétkeség súlyosságát az üzemeltető határozza meg, a vétkes a felette fegyelmi jogkört gyakorló egyetemi vezetőtől kérheti a büntetés határozott időre való módosítását vagy eltörlését.

5.2. Felhasználók

A szabályzatot sértő felhasználót az üzemeltető határozott időre felfüggesztheti az SZTENET használatára való minden jogosultságából. Ez esetben a szabálysértés felderítése időpontjától kezdődően a vétkest ki kell zárni az adott eszköz használati jogából, az üzemeltető rendszeradminisztrátorának értesítenie kell az egyetemi hálózati rendszeradminisztrátort, aki utasít minden rendszeradminisztrátort, hogy a vétkestől vonják meg a hatáskörük alá tartozó minden eszközön a vétkes minden jogát. A vétkest az üzemeltető értesíti a felfedett szabálysértésről, aki köteles az üzemeltető egység vezetőjénél személyesen megjelenni, aki a büntetést vele ismerteti. A felfüggesztés időtartamának kezdete a vétkes megjelenésének időpontja. Hallgató esetében a felfüggesztés időtartamába a július és augusztus hónapok nem számítanak be. A vétkes a felette fegyelmi jogkört gyakorló egyetemi vezetőtől (hallgató esetében az illetékes kar dékánjától) kérheti a büntetés mérséklését vagy eltörlését.

5.3. Anyagi felelősség

A szabályzatok, illetve az elvárható gondosság be nem tartásából, a nem rendeltetésszerű használatból, rongálásból, az ezekből eredő üzembzavar előidőzéséből adódó károkért a felhasználó anyagi felelősséget is visel. Az üzemeltető a felhasználót ezzel együtt az általa üzemeltetett eszközök használatában korlátozhatja, illetve teljesen kizárhatja, súlyosnak minősíthető esetben fegyelmi eljárást kezdeményezhet.

5.4. Jogosultságok megszerzésére irányuló kísérlet

A felhasználó arra irányuló, sikeres vagy sikertelen kísérlete, hogy a számára, ill. a besorolása szerinti felhasználói csoport számára nem engedélyezett erőforrásokat, szolgáltatásokat, jogosultságokat (felhasználói azonosító, dial-up, mount jog stb.), kvótákat megszerezze, a betöréssel ill. a lopással azonos megítélés alá tartozik, így cselekménye súlyosnak minősítendő, az SZTENET használatából való kizárással büntetendő.

5.5. Biztonsági rendszer feltörése

Biztonsági rendszer feltörése - abban az esetben is, ha ez más vétséggel nem is párosul - az SZTENET használatából való kizárással büntetendő és fegyelmi eljárás indítandó. Belső és külső felhasználó esetében egyaránt meg kell tenni azokat az intézkedéseket, amelyek az Internet közösséget hasonló támadásoktól a későbbiekben esetleg megvédik.

5.6. A jogosultságok átadása

A jogosultságok átadásából, más személyekkel való megosztásából eredő vétségeket az üzemeltető első esetben figyelmeztetéssel, ismétlődő esetben az SZTENET használatából való

kizárással vagy felfüggesztéssel bünteti. Amennyiben a jogosultságok átadása egyéb vétségek elkövetésére, vagy jogosulatlan hozzáférésre is alkalmat ad, a felhasználót ki kell zárni az SZTENET használatából.

5.7. Személyes jövedelemszerzés

Abban az esetben, ha a vétség engedély nélküli személyes jövedelemszerzésre irányuló munkavégzés, ebben való közreműködés, ilyen célra törekvő hirdetés, vagy az SZTENET-en keresztül elérhető információk árusítása, a büntetés az SZTENET használatából való felfüggesztés.

5.8. Meg nem engedett egyéb tevékenység

Meg nem engedett egyéb tevékenység (játékprogramok hálózati futtatása, más felhasználók zavarása, üzemzavar okozása stb.) figyelmeztetéssel, ismétlődő esetben az SZTENET használatából való felfüggesztéssel büntetendő.

6. Záró rendelkezések

6.1. Nyilvántartások

Az egyetemi hálózati rendszeradminisztrátor elkészíti a jelen helyzetnek megfelelően az üzemeltetők nyilvántartását, ezek eszközeinek, szolgáltatásaiknak, üzemeltető személyzetüknek feltüntetésével. A nyilvántartást folyamatosan aktualizálja az egységek rendszeradminisztrátorainak bejelentései alapján. A nyilvántartásnak mindenkor egyértelműen meg kell különböztetnie a központi (az ESZK hatáskörébe tartozó) és az egységek (karok) eszköz- és szolgáltatás-csoportjait. A nyilvántartásból a felhasználókat is érintő információkról a felhasználókat folyamatosan tájékoztatni kell.

6.2. Bejelentési kötelezettségek

Az egyetemi hálózati rendszeradminisztrátor kidolgozza azokat a formákat, módokat, ahogyan az engedélyeztetési, bejelentési kötelezettségeiket az egységek üzemeltető személyzetei teljesítik.

6.3. Hatálybalépés

2001. február 1-től az üzemeltetésre vonatkozó előírásoknak megfelelő működtetést meg kell valósítani. Azokat a nyilvántartásokat, bejelentési kötelezettségeket, amelyek az eddigi gyakorlat szerint nem voltak szükségesek, vagy nem kerültek bejelentésre, az üzemeltetők eddig kötelesek pótolni. A felhasználókra vonatkozó előírások a szabályzat elfogadásától kezdve érvényesek. Az elfogadását követő 1 éven belül a szabályozást az Egyetemi Tanács felülvizsgálja és a tapasztalatok alapján a szükséges módosításokat megteszi.

Szegedi Tudományegyetem, 2000. november 6.